

Liikenteen murros – ajankohtaista liikennesektorilta

Mervi Karhula

Itä-Suomen liikennejärjestelmäpäivät 2016

26.10.2016 Kuopio

Ajankohtaista liikennesektorilta

26.10.2016 Mervi Karhula

- Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen
- Liikennejärjestelmätyö
- Maakuntaudistus
- Valtakunnallisten alueidenkäyttö tavoitteiden valmistelu

27.10.2016 Olli-Pekka Rantala

- Liikennekaari
- Julkinen henkilöliikenne
- Liikenneverkko-yhtiö

Ilmasto – ja ympäristötavoitteet; liikennejärjestelmää on oikeasti pyrittävä muuttamaan

- Komissio toteaa, että nykyisen kaltainen liikennepolitiikka ei pysty riittävästi vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä eikä liikenneonnettomuuksia, eikä parantamaan liikenneturvallisuutta ja alueiden saavutettavuutta
- Liikennepolitiikkaan tarvitaan uutta ajattelua, monipuolisia keinoja sekä innovaatioiden tehokasta hyödyntämistä
- ” Öljystä eroon pääseminen vaatii uutta liikkuvuuskonseptia, jota tuetaan useammilla uusilla teknologioilla sekä kestävämmällä liikennekäytöllä.”
- Euroopan komissio julkaisi heinäkuussa 2016 ehdotuksen vuoteen 2030 tähtäävästä ilmasto- ja energiapaketista. Taakanjakopäätöksessä Suomen kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteeksi on ehdotettu 39 prosenttia vuoden 2005 tasosta. Kotimaan tieliikenne on Suomessa suurin päästökauppaan kuulumattomien päästöjen lähde.

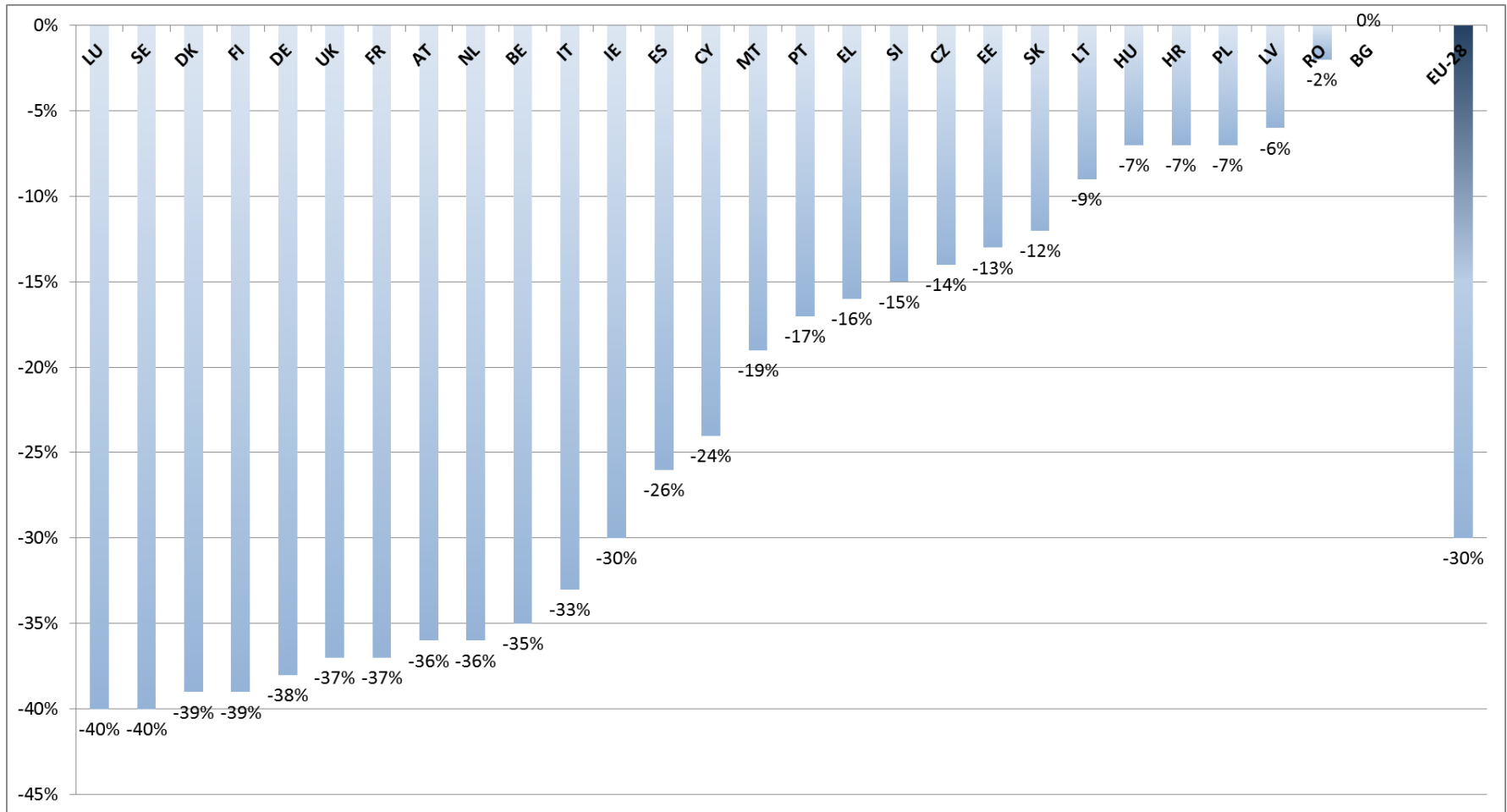
-60% CO²
Vuoteen 2050

Päästövähennystä puolet järjestelmistä, puolet ajoneuvoteknologiasta

-50% Polttomoottoriautoja
2030 kaupunkialueilla.
Täyskielto 2050

-50% tieliikenne-kuolemia
2020.
Kuolemat nolliin 2050

Ehdotus EU:n taakanjakovelvoitteiksi (vuodelle 2030 vuoteen 2005 verrattuna)

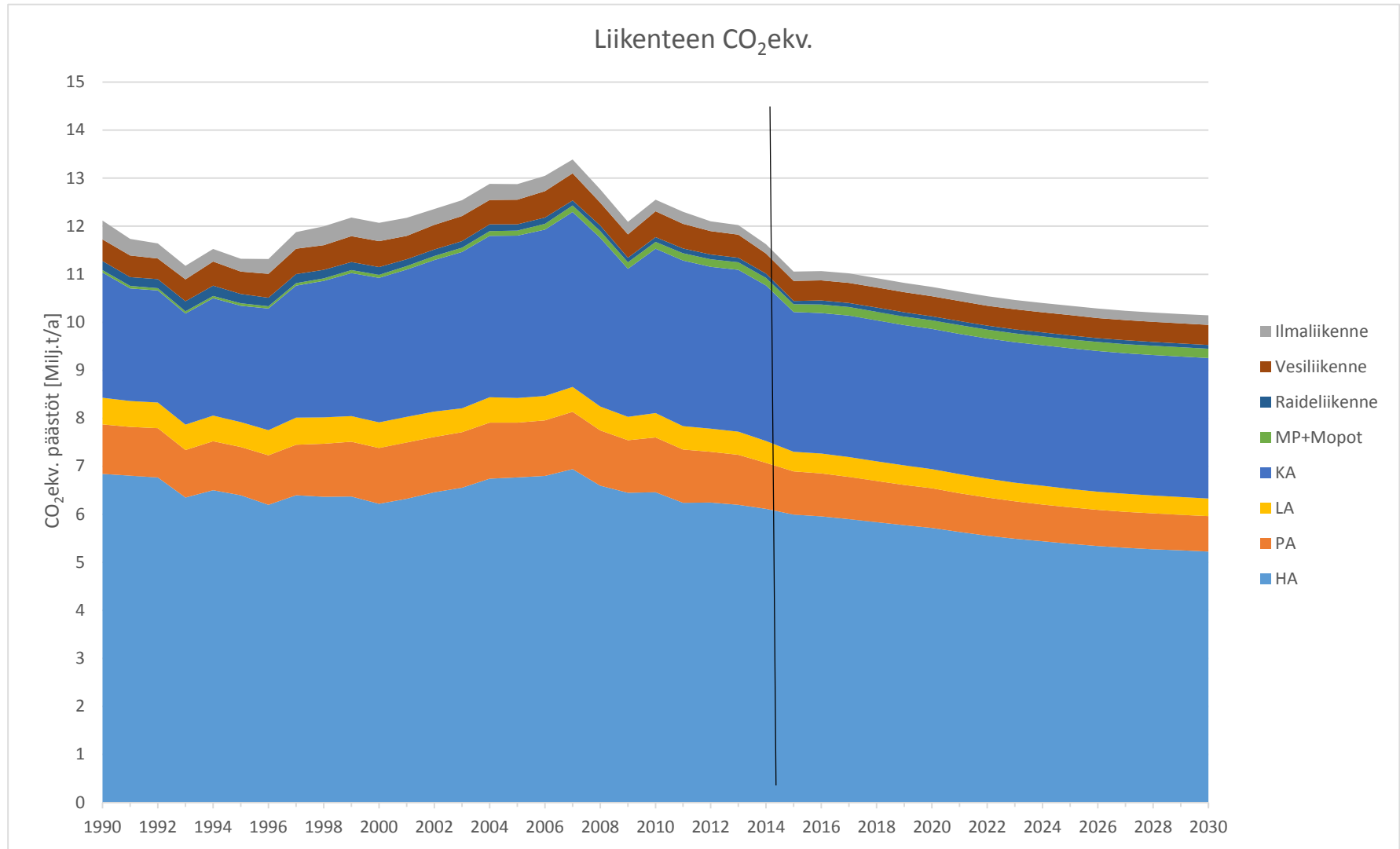
Kotimaan liikenteen kasvihuonepäästöt nykytilanne

- Kotimaan liikenne tuotti v. 2015 noin 11 miljoonaa tonnia kasvihuonekaasupäästöjä (osuus kaikista päästöistä noin 20 % ja ei-päästökauppasektorin päästöistä noin 40 %)
- Liikenteen khk- päästöt ovat pääsääntöisesti pienentyneet vuodesta 2008 asti, vuosina 2013-2014 ne vähenivät yli miljoona tonnia
- Yli 90 % kotimaan liikenteen khk- päästöistä peräisin tieliikenteessä, ja siitä
  - 58 % henkilöautoista
  - 37 % paketti- ja kuorma-autoista
- Rautatieliikenteen osuus 1 %,
- Lentoliikenteen osuus 2 % ja vesiliikenteen osuus 4 %

Perusennusteen laskentaoletukset

- Tieliikenteen suorite kasvaa vuosina 2016-2020 noin 0,7 % / vuosi, ja vuosina 2021-2030 noin 0,6 % / vuosi (vuosina 2016-2030 yhteensä noin 10 %) (VTT:n madallettu ennuste, Liikenneviraston ennusteessa 23 %)
- Henkilöautokanta uusiutuu noin 5 % vuosivauhdilla (127 000 uutta myytyä autoa jaksolla 2016-2020, 146 000 autoa jaksolla 2021-2030)
  - Sähköautojen määrä kasvaa noin 18 000 kappaleeseen vuonna 2020 ja noin 120 000 kappaleeseen vuonna 2030
- Uusien henkilöautojen ominaispäästöt ovat lähellä EU:n henkilöautovalmistajille asettamaa raja-arvoa 95 g/km vuodesta 2020 eteenpäin
- Biopolttoaineiden todellinen osuus on (7 % ensimmäisen sukupolven biopolttoaineita ja 6,5 % tuplalaskettavia biopolttoaineita =) 13,5 % vuodesta 2020 eteenpäin

Liikenteen khk-päästöt vuoteen 2030, perusennuste (Päästövähennys noin 22 % verrattuna vuoteen 2005)

Kansallisen ilmastopolitiikan valmistelu / prosessi

- Komission taakanjakoehdotus: Suomelle 39 % päästövähennystavoite 2030 mennessä (n. 6 milj. t)
- Suomessa on parhaillaan käynnissä kahden ilmastopoliittisen ohjelman valmistelu
  - Kansallinen energia- ja ilmastostrategia (TEM); valmis vuodenvaihteessa 2016/2017
  - Keskipitkän aikavälin ilmastopoliittinen suunnitelma Kaisu (YM); valmis 2017 kesällä
- Lisäksi LVM:ssä ollaan viimeistelemässä EU:n jakeluinfradirektiivin mukaista kansallista jakeluverkkosuunnitelmaa liikenteen vaihtoehtoisille käyttövoimille
  - Toimitus komissiolle viimeistään 18.11.2016
- Kaikki suunnitelmat on tarkoitus käsitellä biotalouden ja puhtaiden ratkaisuiden ministerityöryhmässä ja valtioneuvoston strategiaistunnossa syksyllä ja keväällä 2016/2017

Liikenteen päästövähennyskeinot

1. Liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantaminen (kävely, pyöräily, joukkoliikenne, liikenteen uudet palvelut, MaaS, digitalisaatio, jne.)
2. Ajoneuvojen energiatehokkuuden parantaminen
3. Fossiilisten öljypohjaisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvilla ja/tai vähäpäästöisillä polttoaineilla ja käyttövoimilla

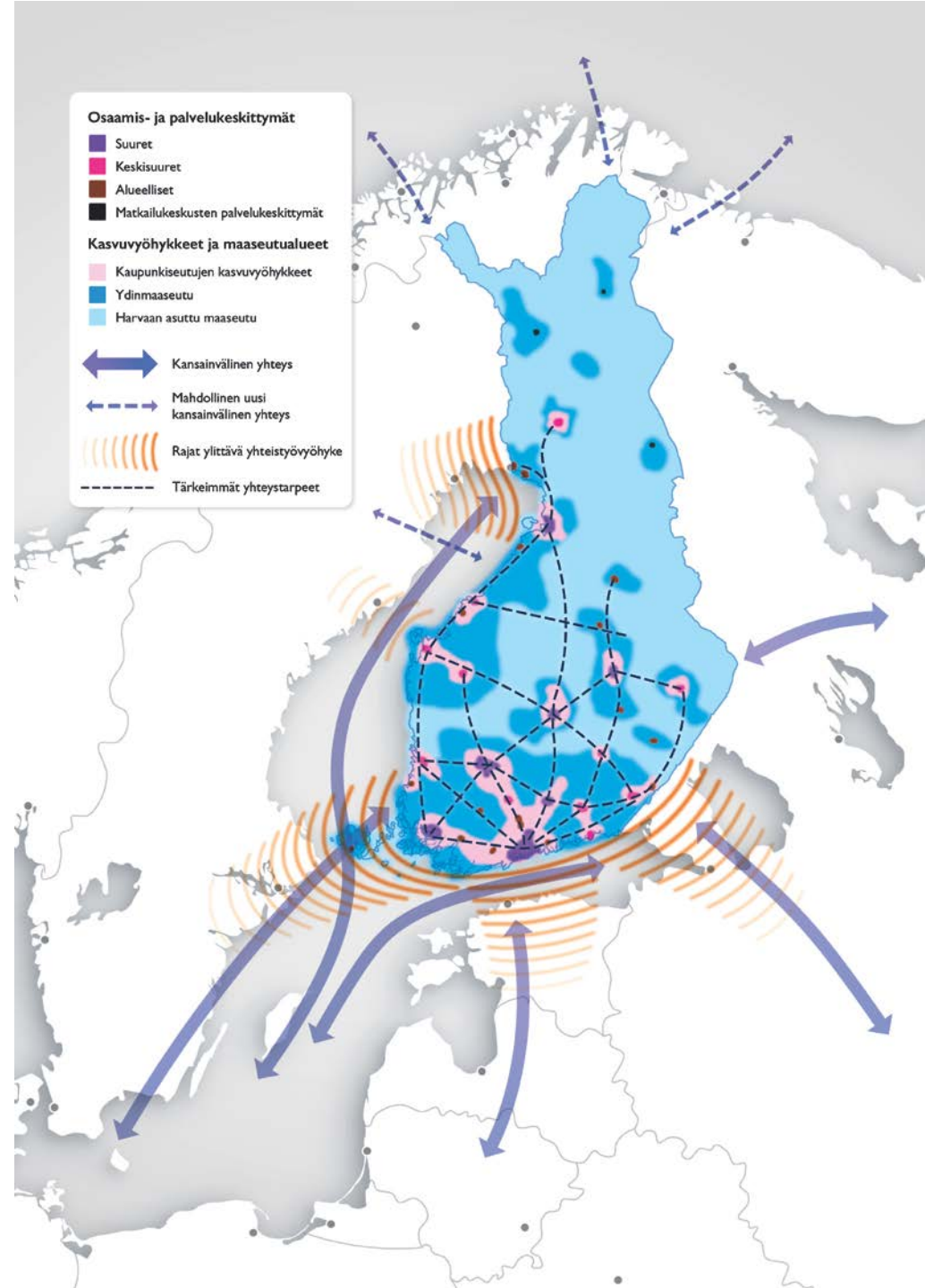
ALLI- työn viestejä

Aluerakenteella ja liikennejärjestelmällä on merkitystä !

Tukee Suomen kehittymistä kilpailukyisenä, hyvinvoivana ja ekotehokkaana maana

→ Vaikuttavuutta toimimalla samaan suuntaan

→ Toimintaympäristön muutoksia seurattava

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat koskea asioita, joilla on

1) aluerakenteen, alueiden käytön taikka liikenne- tai energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys;

2) merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai

3) valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyYTEEN, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen

VATtien uudistus käynnissä – keväällä 2017 työryhmän ehdotus ja valtioneuvoston päätös vuoden 2017 aikana

Liikennejärjestelmä Maakuntaudistus

Tavoitteena hyvinvoiva ja kilpailukykyinen Suomi

Sujuva
arki

Ennakoitavat kuljetusketjut

Toimiva liikennejärjestelmä tänään, huomenna ja 10 vuoden kuluttua

Millaisia ovat uudet
toimintamallit?

*Säätelyn
keventäminen*

Liikennekaari

Tulevia muutoksia

Maakuntauudistus

Liikenneverkko-yhtiö

*Aluesuunnittelujärjestelmän
uudistus*

Tulevaisuuden kunta

Alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu kytkeytyy alueiden strategiseen kehittämiseen ja maankäytön suunnitteluun

	Valtakunnallinen kehittäminen	Yli-maakunnallinen kehittäminen	Maakunnallinen kehittäminen	Kaupunkiseudut
Alueiden strateginen kehittäminen	Hallitusohjelma, VAT, alueiden kehittämistavoitteet, ministeriöiden yhteistyö	Esim. Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen liikenne strategiat	Maakuntastrategia, maakuntaohjelma	Seutuyhteistyö, Metropolipolitiikka
Maankäyttö	ALLI - tietopohja	Yhteisiä selvityksiä	Maakuntakaava	Rakennemalli Yleiskaavat
Sopimukset/yhteistyö	Hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelma, valtakunnalliset strategiat	Yhteistyöryhmät	Maakuntavaltuusto Liikennejärjestelmäaiesopimukset	MAL- sopimukset Kasvusopimukset

Tarve kehittää, strategisempi ote?

Suunnittelu-
välineet tällä
hetkellä – miten
jatkossa?

Liikennehallinto ja maakuntauudistus - lakiehdotukset

Maakunnat aloittavat toimintansa 1.1.2019 ja samalla lakkaavat nykyiset ELY-keskukset, aluehallintovirastot AVI:t ja maakuntien liitot.

- 1) ELY-keskuksissa L-vastuualuella hoidetut tehtävät siirtyvät pääsääntöisesti hoidettaviksi maakunnissa.
- 2) Siirtyvät tehtäväkokonaisuudet on kirjattu **maakuntalain 6 §:ään**:
  - Liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö sekä toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen
  - Yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustustehtävätMaakunta voi halutessaan:
  - Suunnitella, kehittää ja järjestää liikennepalveluita ja julkista henkilöliikennettä (tie- ja lentoliikenne)
  - Suunnitella ja järjestää saariston yhteysalusliikennettä.
- 3) Erityislainsäädäntö muutetaan vastaamaan maakuntalain tehtäviä:
  - Valmistelutyö on käynnistynyt LVM:ssä.
  - Erillislakeina annetaan substanssia sisältävät lait: Liikennekaari, yksityistielain kokonaisuudistus, tieliikennelaki, vesiliikennelaki, VAK-laki ja maantielaki.
  - Ns. 1-paketti valmistuu 30.11.2016 mennessä (tekniset muutokset esim. laki liikennevirastosta, ratalaki ja merenkulun ympäristönsuojelulaki). Paketti kootaan VM-vetoisena. Lausunnoille keväällä 2017 ja eduskuntaan syksyllä 2017.
- 4) Liikennekaaren mukaiset henkilöliikenne- ja tavaraliikenneluvat siirtyvät Trafín hoidettaviksi.

Päivitetty liikennejärjestelmä 2018

LIIKENNEKAARI

Kevyempi sääntely ja
pääsy markkinoille

Palvelut

- Markkinaehtoiset liikennepalvelut
- Uudet liikkumispalvelut
- Uudet palveluoperaattorit

Tieto

- Digitalisaatio, automatisaatio, robotisaatio
- Avoin tieto ja rajapinnat
- Tiedon hyödyntäminen

Liikenneverkko

- Omistajuus, hinnoittelu ja rahoitus
- Yhteiskunnalliset tavoitteet
- Verkon kehittäminen, väylänpito